

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Eiropas pilsoniskums — kā to padarīt atpazīstamu un efektīvu"

(2006/C 318/28)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2006. gada 19. janvārī saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu atzinumu par tematu "Eiropas pilsoniskums — kā to padarīt atpazīstamu un efektīvu".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 13. jūlijā (ziņotājs: VEVER kgs).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 429. plenārajā sesijā, kas notika 2006. gada 13. un 14. septembrī (2006. gada 14. septembra sēdē), ar 111 balsīm par, 22 balsīm pret un 13 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Kopsavilkums.

1.1 Jēdziena par tiesībām, kas saistītas ar Eiropas pilsonību, formāla iekļaušana nesēnos līgumos nav spējusi mazināt sabiedrībā pieaugošo eiropticismu. Eiropa pašu eiropiešu uztverē cieš no tādu trūkumu pārklāšanās kā atpazīstamība, piederība, informācija, dialogs un efektivitāte, kas ir tikai būtiskākie piemēri no pārāk garā uzskaitījuma. Vispārīn, ir izveidojies uzticības trūkums. To skaidri pierādīja Konstitucionālā līguma ratifikācijas process, un šis strupceļš var vēl vairāk pastiprināt eiropticismu.

1.2 Tādēļ steidzami jāreaģē: šobrīd mazāka nozīme pievēršama jaunu tiesību deklarāciju izstrādei, bet par prioritāti nosakāma tādu konkrētu darbību īstenošana, kas ļautu Eiropas pilsoniskumam izpausties vislielākā mērā. Lai to panāktu, nepieciešama kareivīga un stingra apņemšanās no Komisijas puses, iestāžu labākas pārvaldības kodekss, pieaugošo atšķirību tūlītēja novēršana starp Eiropai izvirzītajiem mērķiem un nepietiekamo finansējumu, ciešāka sadarbība to valstu starpā, kuras ir gatavas nodrošināt kopīgu tālākvirzību, lielāks spiediens un vairāk iniciatīvas no pilsoniskās sabiedrības pārstāvju puses.

1.3 Pirmkārt, EESK ierosina novērst Eiropā esošās un īpaši nepamatotās nepilnības, proti:

— atkārtoti izskatīt un steidzami pieņemt apvienību Eiropas tiesisko statusu,

— tāpat rīkoties attiecībā uz apdrošināšanas sabiedrību Eiropas tiesisko statusu,

— izstrādāt vienkāršotu Eiropas tiesisko statusu, kas piemērojams MVU,

— piemērot Kopienas patentu tajās dalībvalstīs, kas to ratificējušas,

— novērst nodokļu dubulto uzlikšanu vismaz *euro* zonas mērogā,

— nodrošināt sociālo pakalpojumu nediskriminējošu savstarpēju atzīšanu.

1.4 Otrkārt, EESK ierosina attīstīt pilsoniskāku ES pārvaldību, proti:

— novērst informācijas trūkumu par Eiropas jautājumiem mēdijos, ar Eiropas Audiovizuālās aģentūras atbalstu veicināt paraugprakses piemēru izplatīšanu,

— atkārtoti izvērtēt projektu sagatavošanas konsultāciju posmu, veiksmīgāk nodrošinot projektu pievienoto vērtību iedzīvotājiem,

— noskaidrot un publiski pamatot iemeslus, kuru dēļ projekti par Eiropas iedzīvotāju tiesībām bloķēti Padomē un atsaukti Komisijā,

— visās pilsonisko sabiedrību tieši interesējošajās jomās sekmēt kopregulācijas un pašregulācijas sociāli profesionālu pieeju,

— sadarbībā ar dažādām vienotā tirgus atbalsta aģentūrām precizēt koncepciju par Eiropas publisko dienestu, tajā savlaicīgi iekļaujot ārpuskopienas muitas dienestus, kas strādā vienotā sistēmā ar Kopienas dienestiem.

— attīstīt interaktīvākas informēšanas metodes par Eiropas jautājumiem,

— iesaistīt sociāli profesionālos dalībniekus struktūrfondu interferences pasākumos uz vietas.

1.5 EESK ierosina veicināt kopējās iniciatīvas ar izteiktu identitāti apliecinošu raksturu, piemēram:

— piešķirt lielāku prioritāti īpaši svarīgu, vērienīgu Eiropas projektu (Eiropas tīkli, pētniecība, augsta līmeņa tehnoloģija) finansējumam no Kopienas budžeta,

— ieguldīt vērienīgās Eiropas izglītības un apmācības, tostarp valodu apmācības programmās, tai skaitā izveidojot jauniešiem pievilcīgu brīvprātīgu Eiropas civildienestu,

— aicināt slavenības apliecināta viņu eiropisko identitāti,

- ieguldīt citās tikpat vērienīgās Eiropas programmās kultūras un plašsaziņas līdzekļu jomās, nosakot fondiem un mecenātsismam vienotu statusu,
- nodrošināt nozīmīgu tālākvirzību ekonomiskās un sociālās integrācijas jomā *euro* zonā,
- pieņemt lēmumus ar izteikti politisku nozīmi, piemēram, vienā un tajā pašā dienā ievēlēt Parlamentu, noteikt 9. maiju par Eiropas svētku dienu, rast iespēju izstrādāt ES normatīvos aktus, kuru pamatā būtu iedzīvotāju iniciatīva.

1.6 Kopumā EESK ir pārliecināta, ka šādas iniciatīvas ļautu eiropiešiem vēl vairāk sajūst Eiropas pilsoniskumu, vēl efektīvāk izmantot viņiem piedāvātās brīvības un tādējādi palīdzēt Eiropai atgūt identitāti, dinamiku, konkurētspēju un kohēziju, kas šobrīd neizdodas dalībvalstīm.

1.7 Lai īstenotu šo mērķi, EESK vajadzētu izveidot pastāvīgu grupu "Aktīvs Eiropas pilsoniskums" un drīzumā sarīkot simpoziju par šo jautājumu.

2. Ievads.

2.1 Neraugoties uz valdošā eiroskepticisma negatīvo ietekmi, eiropieši ļoti lielu nozīmi pievērš Eiropas veidošanas procesa galvenajiem ieguvumiem, kas, viņuprāt, ir gan pašsaprotami, gan neatgriezeniski:

- miers un dalībvalstu sadarbība,
- viņu demokrātisko tiesību pilnīga īstenošana,
- pārvietošanās un apmaiņu īstenošanas brīvība,
- vēlme solidarizēties, risinot pasaules mēroga problēmas.

2.2 Eiropieši ir arī prasīgi attiecībā uz Eiropas veidošanu. Viņi no tās sagaida efektīvu papildvērtību un jo īpaši:

- viņu politisko, pilsonisko, līdzdalības, ekonomisko un sociālo tiesību novērtējumu,
- lielāka atbalsta sniegšanu viņu identitātei un dzīves kvalitātei, ko skar lielās izmaiņas,
- vēl lielākas izaugsmes, nodarbinātības un ekonomiskās un sociālās attīstības panākšanu,
- kopējo interešu vēl efektīvāku veicināšanu pasaulē.

2.3 Daudzu eiropiešu izpratnē šis cerības nebūt nav attaisnojušās ne attiecībā uz ikdienas rūpēm, ne attiecībā uz nākotni. Divkārsais Francijas un Nīderlandes vēlēšanu Konstitucionālā līguma noraidījums īpaši atspoguļoja šo krīzi un sabiedrības neizpratni, lai arī šeit zināma loma neapšaubāmi bija citiem, ne tikvien Eiropas aspektiem.

2.4 Ir sasniegts ievērojams progress ar Eiropas pilsonību saistīto tiesību jomā. Tās pirmoreiz noteiktas ar Māstrihtas līgumu

un ir iekļautas nesēnajos Amsterdams un Nicas līgumos, Pamattiesību hartā un iedzīvotājiem balsošanai nodotajā Konstitucionālajā līgumā (kas, iekļaujot Hartu, deva tai juridisku spēku). Konstitucionālā līguma sagatavošanas Konvents, kas ir īstens jauninājums, jo savā darbā iesaistīja parlamenta deputātus un nodrošināja atvērtību pilsoniskajai sabiedrībai, īpašu uzmanību pievērša šo tiesību nostiprināšanai no politiskā, pilsoniskā, ekonomiskā un sociālā viedokļa. Līdztekus dalībai Konventā Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pēdējo gadu laikā ir turpinājusi darbu pie Eiropas iedzīvotāju tiesību pilnīgas atzīšanas un viņu vēlmju vērā ņemšanas. Tomēr ir jāatzīst, ka šo tiesību formāla iekļaušana līgumos nav spējusi mazināt sabiedrībā pieaugošo eiroskepticismu. *Jean Monnet* citāta: "mēs neveidojam valstu koalīciju, mēs apvienojam cilvēkus" ideja kā ES darbību noteicošā realitāte šodien nepavisam nav jūtama.

2.5 Šobrīd pastāv risks, ka uzskaitītās sabiedrības problēmas saasināsies, kas skaidrojams ar vairākiem iemesliem:

2.5.1 Konstitucionālā līguma neratificēšanas dēļ paplašinātās Eiropas Savienības funkcionēšanai būs jāiztur pamatīgs pārbaudivājums: Nicas līguma radītie apgrūtinājumi un sarežģījumi, kurus jaunajam līgumam vajadzēja novērst, drīz vien parādīs savu negatīvo ietekmi.

2.5.2 pieaug neatbilstība starp Eiropas izvirzītajiem mērķiem un nepietiekamajiem politiskajiem (grūtības 27 valstīm vienoties par lēmumiem) un budžeta (nepietiekams plānotā finansējuma 2007.-2013. g. apjoms) līdzekļiem;

2.5.3 Konstitucionālajā līgumā ierakstītās jaunās Eiropas pilsoņu tiesības un tajā iekļautā Pamattiesību harta nebūs oficiāli atzītas;

2.5.4 šis nelabvēlīgais konteksts draud aizkavēt situācijas uzlabošanu un nostiprināt Eiropas negatīvo grēkāža lomu, ko tai piedēvē jau tā pārāk daudz iedzīvotāju.

2.6 Kā EESK jau atzīmēja savā ieguldījumā 2006. gada 15. un 16. jūnija Eiropadomes sanāksmes darbā (¹), pārdomu periods, par ko vienojās sakarā ar pašreiz strupceļā nonākušo Konstitucionālo līgumu, nevar būt par iemeslu jebkādi nogaivdošai pozīcijai saistībā ar veiksmīgāku iedzīvotāju iesaistīšanu Eiropas norisēs. Tieši pretēji, steidzami jāveicina sabiedrības izpratne par Eiropu, lai nepieļautu neuzticības, noraidošas attieksmes un strupceļa situāciju pieaugumu, kuru sekas nav aprēķināmas. Būtu maldīgi izlikties, ka vienā vai otrā veidā ir novērstas Konstitucionālā līguma ratifikācijas neveiksme sekas, ja pirmām kārtām netiktu meklēts veids, kā veiksmīgāk izkopt piederības Eiropai sajūtu. Lai to panāktu, veicama analīze par iemesliem, kuru dēļ pēc pārāk daudzu eiropiešu uzskatiem Eiropai trūkst atpazīstamības un pievilcības.

(¹) EESK atzinums "Ieguldījums 2006. gada 15. un 16. jūnija Eiropadomei — pārdomu periods" (ziņotājs: MALOSSE kgs).

3. Pārāk slikti izprastais Eiropas pilsoniskums.

3.1 Pirms meklējams "pilsoniskuma" skaidrojums juridiskos terminos un no pienākumu viedokļa, tas jāsaprot intuitīvi un emocionāli. Eiropas pilsoniskums jāsaprot kā pievienota un papildinoša vērtība, neizslēdzot valsts pilsonību un kā "jauns apvārsnis", kas paver lielākas iespējas tiesiskajā, brīvību un atbildības jomā. Visās jomās un, neraugoties uz patieso progresu apmaiņu īstenošanā, vēl daudz darāms, lai Eiropas pilsoniskums spētu sevi pierādīt. Vairākkārt ir nācies izjust, ka tiek darīts viss, lai to bremsētu. Lai par to spriestu, minēsim konkrētus piemērus. Katram, un jo īpaši "vienkāršajam eiropietim" attiecībā uz Eiropu skaidri izdalāmi četri trūkumi:

3.1.1 pārredzamības un izpratnes trūkums: Eiropas veidošanas mērķi un veidols arī ģeopolitiskajā nozīmē (kādas robežas?) šodien ir neskaidrs sakarā ar daudzajām politiskajām pretrunām, gan attiecībā uz pašu integrācijas mērķi, gan skaidru kritēriju trūkuma dēļ attiecībā uz paplašināšanās procesa, kas šķiet nepārtraukts, turpinājumu.

3.1.2 piederības un tuvuma trūkums: neraugoties uz iegūtajām tiesībām un brīvībām, rodas iespaids, ka Eiropai pirmkārt raksturīgas politiku, diplomātu un ekspertu aprindas, kur iedzīvotāju iesaistīšanai ir otršķirīga un ļoti ierobežota nozīme; valsts un vietējām pārvaldes iestādēm pašām nav svešas izjūtas par tālu prom esošu Eiropu, kurai vēl joprojām bieži piedēvējams svešnieces tēls;

3.1.3 informācijas un dialoga trūkums: eiropieši slikti pārzina savas tiesības, brīvības un kopējā tirgus darbības nosacījumus. Viņu jautājumi par Eiropu bieži vien ir uztverti negatīvi, nepietiekami ņemti vērā un neatrisināti pilnībā. Valdības no savas puses iedzīvotājiem tiecas atspoguļot Eiropas norises viņiem izdevīgā redzējumā, neatklāt un noklusēt problēmas, pat uzņemoties riskēt ar šīs pašas Eiropas uzticamību. Nozīmīgākie, galvenokārt nacionālie plašsaziņas līdzekļi (radio, TV) rada iespaidu par nepietiekamu informētību šajos jautājumos, kurus paši žurnālisti nepietiekamo zināšanu dēļ uzskata par pārāk sarežģītiem. Informāciju par šiem jautājumiem tie izplata reti, tā ir īsa, par atsevišķiem faktiem, un bieži vien ne pārāk precīza — virspusējs "Eiropas" viedokļa trūkums, kas būtu kas vairāk par neveiksmīgi papildinātu valsts nostāju, neveicina Eiropas plašsaziņas līdzekļu attīstību, un otrādi;

3.1.4 ekonomiskās un sociālās efektivitātes trūkums: globalizācijas apstākļos daudzi Eiropu neizjūt ne kā jaudīgu virzītājspēku sakarā ar nepietiekamiem sasniegumiem (tai skaitā kvalitatīviem) izaugsmes un nodarbinātības jomā, ne arī kā efektīvu patvērumu attiecībā uz pieaugošo ārējo konkurenci, kas bieži vien tiek uztverta kā pārmērīga, proti, negodīga, un uzņēmumu pārvietošanu (vērojama spriedze, ko arī pastiprina nepieredzētās

atšķirības starp ražošanas izmaksām paplašinātajā Eiropas Savienībā).

3.2 Tāpat arī tie eiropieši, kuri savu kontaktu, profesiju, komandējumu ceļā tuvāk iepazinušies ar Eiropas darbību, izjūt ne tikvien četrus iepriekšminētos trūkumus, bet arī citus, tikpat uztveramus trūkumus:

3.2.1 kohēzijas trūkums, kas neizbēgami saasinājās paplašināšanās rezultātā: būtiski palielinājās administratīvās, kultūras, sociālās atšķirības, un dažbrīd atšķirības starp attīstības līmeņiem trīskāršojās; vēl jāmin ekonomiskās un monetārās integrācijas atšķirības saistībā ar *euro* zonas izveidi, ko šobrīd veido ierobežots 12 valstu sastāvs;

3.2.2 par trūkumu uzskatāma nepabeigtā kopējā tirgus izveide, kas ietekmē tā darbību, kur stingras norobežošanās iezīmes vērojamas attiecībā uz pakalpojumu (2/3 no IKP), valsts pasūtījuma (16 % no IKP) un nodokļu jomu, kā arī pilsoņu no jaunajām dalībvalstīm brīvu pārvietošanos, uz ko vēl attiecināmi pagaidu ierobežojumi: kopējais tirgus nedarbojas ar pilnu jaudu, bet gan daļēji;

3.2.3 vienkāršošanas trūkums skaidri saskatāms visiem Eiropas iedzīvotājiem — tiesību aktu lietotājiem: Kopienas direktīvas un citi noteikumi, kas paredz iedzīvotājiem atvieglot dzīvi, pārklājas ar arvien detalizētākām valsts tiesību normām;

3.2.4 budžeta līdzekļu trūkums, kas cieši saistīts ar vispārējas intereses un spēcīgu Eiropas iestāžu trūkumu, ir skaidri redzams jebkuram novērotājam: finanšu ziņā līdz aptuveni 1 % no IKP (salīdzinot ar 20 % ASV, saprotams, ļoti atšķirīgā kontekstā) samazinātais Kopienas budžets, par ko tika diskutēts 2007-2013 gada budžeta plānošanas pēdējās spraugajās un strīdīgajās sarunās, nebūt nav pietiekams, lai paveiktu Eiropai uzticētos papildu uzdevumus; attiecībā uz iestādēm lēmumu pieņemšana pārsvarā ir sarežģīta sakarā ar daudzajiem tajā iesaistītajiem partneriem un vairumā gadījumu prasības vai prakses ievērošanu par dalībvalstu vienprātīgu balsojumu;

3.2.5 starpvalstu infrastruktūru trūkums (transporta, enerģija, telekomunikācijas) ir cieši saistīts ar budžeta līdzekļu trūkumu: Eiropadomes 2005. gada decembra vienošanās rezultātā Komisijas ierosinātais finansējums laika posmam no 2007. līdz 2013. gadam tika samazināts par pusi (tik tikko 2 % no budžeta paredzēto 4 % vietā), kaut gan turpmākās sarunās ar Eiropas Parlamentu tika panākta iespēja šo samazinājumu nedaudz ierobežot;

3.2.6 Kopienas disciplīnas trūkums pārāk daudzās dalībvalstīs skaidri atspoguļots Komisijas ziņojumos (direktīvu transponēšana, Kopienas normatīvo aktu pārkāpumu procedūras);

3.2.7 saziņas trūkums un nespēja īstenot Lisabonas stratēģiju papildina šo uzskaitījumu: neattaisnojot cerības par apjomīgām Eiropas investīcijām pētniecības, inovācijas, kopēju infrastruktūras tīklu un apmācības jomā, patiesībā šī stratēģija ir ļoti tālu no nepieciešamās mobilizācijas un plānotajiem mērķiem (budžeta plānošana 2007.-2013. gadam, kas ir ierobežojoša visās jomās, ir bijusi simptomātiska).

3.3 Vērojot šos daudzus trūkumus Eiropas darbībā, diezgan loģiski, ka liela daļa iedzīvotāju neuzticas tai. Lai šo uzticības trūkumu kļiedētu, mērķtiecīgi jāsāk risināt visus konstatētos darbības traucējumus. Lai to veicinātu, šobrīd nebūtu prātīgi turpināt grozīt daudzus Eiropas tiesību aktus, kas ir saturiski iespaidīgi, taču maz pazīstami un nesekmīgi īstenoti. Šobrīd būtu jānoskaidro un jāvienkāršo pieeja, kādu attiecībā uz Eiropu vēlētos redzēt eiropieši, nododot viņiem pārredzamāka un efektīvāka kopējā pilsoniskuma "atslēgas".

3.4 Pirmo nozīmīgo progresu neizdosies panākt, ja šo pieeju plašāk neatbalstīs galvenie Eiropas pārstāvji. Lai to īstenotu, ir nepieciešami:

3.4.1 Eiropas Komisijas kaujinieciska un stingra, proti, drosmīgāka un nepieņemīgāka apņemšanās izpildīt šīs prasības, īpaši, izmantojot tās ierosināšanas tiesības un konsultāciju metodes;

3.4.2 sekmīgāka Eiropas iestāžu darbība, kas vērsta uz patiesiem centieniem iedzīvotāju labā, izstrādājot labākas pārvaldības rīcības kodeksu un paredzot nosacījumu atzīt Eiropas iedzīvotāju plašākas pilnvaras tajos jautājumos, kas viņus skar tieši;

3.4.3 Eiropas vērtību vairāk izceļošs izteiksmes veids no vadošo politiķu puses, pārtraucot tai piedēvēt nevajadzīgu upura vai pārmērīgi tehnokrātisku tēlu, vienpusēji piešķirot sev vislabāko lomu —, kas prasītu arī pedagoģiskāku attieksmi no plašsaziņas līdzekļu puses;

3.4.4 atbildīga attieksme arī no minēto vadošo darbinieku puses, nodrošinot kopīgi veidojamo Eiropu ar minimāliem līdzekļiem (lēmumu, budžeta un disciplīnas ziņā), kas būtu atbilstoši šajā sakarā oficiāli izvirzītajiem mērķiem;

3.4.5 "ciešāka sadarbība" to valstu starpā, kas gatavas nodrošināt savstarpēju tālākvirzību procesa turpināšanai — ar nosacījumu, ka nav apstrīdama Kopienas metodes prevalējošā nozīme —, kad vienbalsīga lēmuma prasība pārāk kavē vēlamu un Eiropas iedzīvotājiem svarīgu progresu;

3.4.6 lielāks spiediens un iniciatīva no sociālo partneru un pārējo pilsoniskās sabiedrības pārstāvju puses: bez viņu savstarpējas, pastāvīgas un aktīvas sadarbības būtu veltīgi cerēt uz atpazīstama un efektīva Eiropas pilsoniskuma attīstību.

3.5 Kā EESK jau ir atzīmējis savā atzinumā "Rīcības programma aktīvam pilsoniskumam" ⁽²⁾, Komisijas iesniegtās programmas "Iedzīvotāji Eiropai" (2007-2013) trūkums ir tās pārlietu niecīgā finansējuma piesaiste (no paredzētajiem 235 miljoniem tai piešķirti 190 miljoni, kas šim periodam veido mazāk par pusi euro uz cilvēku). Neraugoties uz atzinības vērtām iecerēm, nekādā veidā nav sasniedzams tajā izvirzītais mērķis Eiropas veidošanā nodrošināt "iedzīvotājiem centrālo vietu". Labākajā gadījumā šai programmai būs tikai papildinošā nozīme.

3.6 Šobrīd prioritāra nozīme drīzāk pievēršama jaunu konkrētu darbību uzsākšanai, kas ļautu šim Eiropas pilsoniskumam izpausties pilnībā, un mazāk jaunu deklarāciju sagatavošanai tiesību jomā vai kādu atsevišķu vienam mērķim paredzētu subsīdiju piešķiršanai. Lai nodrošinātu virzību šajā jautājumā, Ekonomikas un sociālo lietu komiteja ierosina attīstīt jaunas iniciatīvas trijās jomās:

- novērst Eiropā esošās īpaši nepamatotās nepilnības;
- veidot iedzīvotājiem tuvāku Eiropas Savienības pārvaldību;
- veicināt kopējās iniciatīvas ar identitāti apliecināšanu saturu.

4. Novērst Eiropā esošās īpaši nepamatotās nepilnības.

4.1 Eiropas iedzīvotājiem ir visas tiesības izrādīt neizpratni par kopēju līdzekļu un Eiropas brīvību trūkumu galvenajās jomās, kurām būtu jāaplicina viņu piederība ES. Tas galvenokārt attiecināms uz īpaši nepamatotām nepilnībām saistībā ar Eiropas tiesisko statusu apvienībām, apdrošināšanas sabiedrībām, mazajiem uzņēmumiem, vienoto Kopienas patentu, Eiropas fiskālajiem pasākumiem dubultās nodokļu uzlikšanas novēršanai, tostarp sociālajiem pakalpojumiem un pensiju sistēmām. Šīs dažādās nepilnības skaidrotas turpmāk tekstā.

4.2 Paradoksāli ir tas, ka pus gadsimtu pēc kopējā tirgus izveides, tūkstošiem apvienību, kas tika dibinātas, lai atbalstītu savu locekļu Eiropas intereses, nevar iegūt Eiropas tiesisku statusu, un tās spiestas piemērot mītnes valsts, visbiežāk Beļģijas, tiesības.

⁽²⁾ EESK 26.10.2005 atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar ko laika posmam no 2007. līdz 2013. gadam izveido programmu "Iedzīvotāji Eiropai", lai sekmētu aktīvu Eiropas pilsonību, ziņotājs Le Scornet kgs (JO C 28, 03.02.2006).

4.2.1 Projektu, kas ierosināja šādu Eiropas statusu, Komisija atsauca 2005. gada oktobrī, un atcēla arī aptuveni sešdesmit citu projektu izskatīšanu, kam par iemeslu bija tiesiskā regulējuma vienkāršošana vai arī pieņemšanas perspektīvas trūkums. Atsaucot šo projektu par statusu bez apspriešanās ar iesaistītajām pusēm, Komisija diemžēl ir atteikusies no lietderīga instrumenta.

4.2.2 Kā pirmais žests Eiropas pilsoniskuma sekmēšanas nolūkā Komisijai būtu jāmaina sava nostāja un no jauna jāizvirza projekts darba kārtībā. Parlamentam un Padomei pēc notikušās bloķēšanas iemeslu paskaidrošanas un, ja nepieciešams, pamatošanas, būtu jāņem vērā iespējami ātri pieņemt šo projektu.

4.3 Šāda pati pieeja arī jāizmanto attiecībā uz Eiropas statusu apdrošināšanas sabiedrībām, kuru projektu nepamatoti atsauca Eiropas Komisija. Šāds statuss veicinātu jaunas Eiropas iniciatīvas, atbalstot daudzveidīgas uzņēmējdarbības atzīšanu Eiropā.

4.4 Otrs paradokss ir kopēja un vienkāršota Eiropas tiesiskā statusa trūkums, kas atvieglo mazā un vidēja uzņēmuma pārvaldību, turklāt daudzgadu programmās, deklarācijās un pat MVU Hartā nav iesviestas uzņēmējiem ļoti būtiskas izmaiņas.

4.4.1 Komiteja 2002. gadā iepazīstināja ar konkrētiem ieteikumiem par šādu statusu.⁽³⁾ Līdz pat šai dienai Komisija nav sniegusi nevienu priekšlikumu. Ņemot vērā, ka oficiāli paziņojumi ar aicinājumiem par uzņēmējdarbības un konkurētspējas vēl lielāku veicināšanu Eiropā seko cits citam, šī situācija ar katru dienu kļūst arvien nepamatotāka.

4.4.2 Komiteja atkārtoti lūdz Komisijai iespējami ātri iesniegt Regulas projektu attiecībā uz šo statusu.

4.5 Par īpaši simbolisku neveiksmi uzskatāms Kopienas patents, kuru kopš tā parakstīšanas 1975. gadā nav ratificējušas visas dalībvalstis.

4.5.1 Bez atbildes palikuši nemitīgie Eiropadomes aicinājumi dalībvalstīm, tātad sev pašai, beidzot panākt risinājumu. Eiropas izgudrotāji savu tiesību efektīvai aizsardzībai joprojām spiesti izmantot sistēmu, kas ir sarežģīta un prasa lielas izmaksas. Šī neizlēmība liecina par Eiropas Savienības, kas nospraudusi mērķi līdz 2010. gadam kļūt par visdinamiskāko un konkurētspējīgāko uz zināšanām balstīto ekonomiku pasaulē, nožēlojamo bezspēcību.

⁽³⁾ EESK 26.04.2002 atzinums "Eiropas tiesiskais statuss maziem un vidējiem uzņēmumiem", ziņotājs: MALOSSE kgs (OV C 125, 27.05.2002, 100 lpp.).

4.5.2 Ja arī turpmāk kopēja vienošanās nav panākama, Komiteja iesaka Kopienas patentu atbilstoši efektīviem, vienkāršiem un konkurētspējīgiem noteikumiem piemērot tajās dalībvalstīs, kas to ratificējušas.

4.6 Nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu dalībvalstu starpā joprojām regulē sarežģīts un nepilnīgs simtiem divpusējo dalībvalstu nolīgumu labirints, iedzīvotājus padarot atkarīgus no nodokļu pārvaldes iestādēm, kuras pašas bieži vien ir nepietiekami informētas par piemērojamiem noteikumiem.

4.6.1 Komisijas iesniegtais vienotais un vienkāršotais regulas projekts netika pieņemts, jo nesaņēma dalībvalstu vienprātīgu atbalstu.

4.6.2 Tāpat arī būtiska un vēlama tālākvirzība panākama, ja minētos noteikumus apstiprinātu un piemērotu tās dalībvalstis, kas spēj to izdarīt. Pašsaprotami būtu arī tas, ja noteikumus pieņemtu visas euro zonas dalībvalstis.

4.6.3 Saistībā ar mobilitāti Kopienas iekšienē EESK uzsver nepieciešamību nodrošināt sociālo pakalpojumu savstarpēji efektīvu atzīšanu bez sociālās diskriminācijas. EESK īpaši min tās neseno atzinumu "Papildpensiju savstarpēja atzīšana"⁽⁴⁾, ar ko tiek prasīta nodokļu saskaņošana papildu shēmām, kas nav ietverta direktīvas projektā: dalībvalstīs piemērojami atšķirīgie nodokļu režīmi ir nopietns šķērslis mobilitātei, jo var būt situācijas, kad darba ņēmēju iemaksas un pabalstus apliek ar nodokli divreiz.

5. Iedzīvotājiem tuvākas Eiropas Savienības pārvaldības veidošana.

5.1 Eiropas veidošana pārāk bieži tiek uztverta kā valstu kompetence, kurā iedzīvotājiem atvēlēta otršķirīga loma. Lai mainītu šādu situāciju, jāattīsta tāda Eiropas Savienība, kuras darbība iedzīvotāju interesēs ir skaidri noteikta: jāveicina plašsaziņas līdzekļu eiropiskāka pieeja minētajai problēmai, labāk jāanalizē projektu ietekme uz iedzīvotājiem, sekmīgāk jāpiemēro dialoga un konsultāciju procedūras, jāpamato bloķēšanas un atsaukšanas iemesli, jāveicina pašregulējuma un kopregulējuma pieeja, jāveicina pārrobežu sociālo partneru kolektīvās sarunas, kopīgi ar ārpuskopienas muitas dienestiem jāsteno sabiedrisko pakalpojumu koncepcija vienotā tirgus atbalstam, jāattīsta interaktīvāka informācija par Eiropu, Kopienas atbalsta programmu īstenošanā jāiesaista sociālie partneri un citi pilsoniskās sabiedrības vietējie pārstāvji. Šīs prasības izskaidrotas tālākajā tekstā.

⁽⁴⁾ EESK 20.04.2006 atzinums "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par papildu pensijas tiesību pārvedamības uzlabošanu", ziņotājs ENGELEN-KEFER kdze.

5.2 Neskatoties uz to, ka mūsdienās plašsaziņas līdzekļi līdzās likumdošanas, tiesu un izpildvarai tiek uzskatīti par "ceturto varu", izbrīnu rada tas, ka atšķirībā no trim iepriekš minētajām varām Eiropas dimensija tos nav skārusi, kaut gan tieši plašsaziņas līdzekļi ir sabiedrībā visvairāk pazīstami un zināmi. Nav nevienas lielas radio vai televīzijas kompānijas ar Eiropas ievirzi, arī daudzvalodība plašsaziņas līdzekļos ir atstāta novārtā. Plašsaziņas līdzekļos salīdzinoši reti tiek atspoguļotas Eiropas politiskās debātes un ir maz Eiropas politikai veltītu raidījumu. Eiropas iestāžu darbība, izņemot epizodiskus notikumus, kā, piemēram, sammiti, krīzes un jaunu dalībvalstu pievienošanās, netiek komentēta un tiek noklusēta. Kā piemēru var minēt nesenos Eiropas barometra datus par to, ka mazāk nekā 30 % aptaujāto, kas interesējas par Eiropas jautājumiem (tas nozīmē, ka šis skaitlis ir vēl mazāks attiecībā uz visiem iedzīvotājiem), spēj pareizi atbildēt uz trim vienkāršiem jautājumiem (dalībvalstu skaits, EP deputātu ievēlēšana un iecelšana, un vai Komisijā ir pārstāvētas visas dalībvalstis). Lai novērstu šo hronisko informācijas trūkumu, jāveic šādi pasākumi:

5.2.1 valstu plašsaziņas līdzekļu sāncensība Eiropas jautājumos, mudinot tos veltīt lielāku uzmanību informācijai par ES politisko dzīvi;

5.2.2 minēto iniciatīvu veicināšana un koordinācija plašsaziņas līdzekļos, ko varētu atbalstīt Eiropas Audiovizuālā aģentūra sadarbībā ar tai līdzīgām iestādēm dalībvalstīs.

5.3 Eiropas iestāžu darbības jomā pēdējos līgumos lielāka uzmanība tika pievērsta koplēmuma procedūrām, pamatoti piešķirot lielākas pilnvaras Eiropas Parlamentam, nevis konsultāciju procedūrām, kurās vēl daudz kas ir jāuzlabo.

5.3.1 Praksē, it īpaši pēc Komisijas 2002. gadā publicētās Baltās grāmatas par Eiropas pārvaldību, jau ir gūti pirmie konkrētie rezultāti: Zaļo grāmatu plašāks pielietojums, publiskās apspriedes Internetā (pat ja to ietekme ir atšķirīga), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai savlaicīgi adresēti izpētes atzinumu pieprasījumi.

5.3.2 Vēl jāveic pasākumi, lai sistemātiskāk piemērotu Komisijas projektu ietekmes iepriekšēju novērtējumu katram projektam, īpašu uzmanību pievēršot to pievienotai vērtībai un faktiskai vienkāršošanai iedzīvotāju un lietotāju interesēs, kā arī tradicionālajam tiesiskajam regulējumam alternatīvu pieeju iespējamībai. Konkrēta tiesiskā regulējuma vienkāršošana ir iespējama vienīgi ar lietotāju pārstāvju iepriekšēju iesaistīšanu un paralēlām vienkāršošanas programmām valstu līmenī.

5.3.3 Jāuzlabo arī konsultāciju kvalitāte: Komisijai ir jāat-skaitās par debāšu rezultātiem un iemesliem, kādēļ priekšroka tika dota tādām vai citādām risinājumiem un argumentācijai. Konsultāciju posmam jābūt nodalītam no lēmumu pieņemšanas un koplēmuma posma, kas pašreiz bieži vien netiek ievērots. Izņemot augstāk minētos izpētes atzinumus, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas konsultāciju efektivitāti pārāk bieži kavē lēmējietāžu paralēli iesniegtie atzinuma pieprasījumi, kas savstarpēji pārklājas.

5.3.4 Eiropas padomes 2006. gada marta sanāsmē tika prasīts, lai Lisabonas stratēģijā iesaistītie sociālie partneri un citi pilsoniskās sabiedrības pārstāvji varētu lielākā mērā kontrolēt attiecīgo procesu. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja izsaka gandarījumu par to, ka Eiropas Padome Komitejai, kopīgi ar Reģionu komiteju, ir piešķirusi pilnvaras novērtēt un veicināt Lisabonas stratēģijas īstenošanu. Iedzīvotājiem tuvāku Eiropas pārvaldību sekmē arī EESK šajā nolūkā izveidotais sadarbības tīkls ar dalībvalstu Ekonomikas un sociālo lietu padomēm vai tām līdzīgām pārstāvības organizācijām.

5.3.5 Valsts līmenī valdībām un parlamentiem pirms Eiropas padomes rudens un pavasara sammitiem sistemātiski jākonsultējas ar sociālajiem partneriem, lai tos iesaistītu ekonomiskās politikas galveno vadlīniju un nodarbinātības pamatnostādņu, kā arī Lisabonas stratēģijas īstenošanā. Dalībvalstu ziņojumiem jābalstās uz minētajām konsultācijām.

5.4 Eiropas iestādēm ir atbilstoši jākonsultējas ar iedzīvotājiem un organizācijām, kas tos pārstāv, ne tikai pirms katra projekta vai vadlīnijas apstiprināšanas, kas skar iedzīvotāju intereses. Tām ir jākonsultējas arī kāda projekta ieilgušas bloķēšanas vai atsaukšanas gadījumā, lai

— noskaidrotu iemeslus, argumentāciju un konkrēto atbildību, kādēļ projekts bloķēts Padomē vai atsaukts Komisijā;

— apkopotu pilsoniskās sabiedrības pārstāvju viedokļus par alternatīvu risinājumu iespējām ar mērķi mazināt šīs bloķēšanas vai atsaukšanas negatīvās sekas.

5.5 Liels solis virzībā uz atpazīstamu un efektīvu Eiropas pilsoniskumu ir kopregulējuma un pašregulējuma pieejas veicināšana, kas paredz ne tikai konsultēšanos ar sociāli profesionālajiem partneriem, bet arī to iesaistīšanu ekonomisko un sociālo tiesību normu noteikšanā, kuras tieši uz tiem attiecas.

5.5.1 Eiropas sociālo partneru līgumiskā kapacitāte autonoma dialoga ietvaros tiklab starpprofesionālajā, kā nozaru līmenī tika oficiāli atzīta tikai 1992. gadā Māstrihtas līgumā. Pagāja vēl 10 gadi, līdz 2003. gada decembrī Parlamenta, Padomes un Komisijas Eiropas starpiestāžu nolīgumā tika pilnībā atzīti pilsoniskās sabiedrības dalībnieku pašregulējuma un kopregulējuma pieejas arī citās jomās un precizētas to definīcijas un nosacījumi.

5.5.2 Šī prakse ir attīstījusies tālāk ne tikai attiecībā uz sociālo dialogu, bet arī tehniskajām normām, profesionālajiem noteikumiem, pakalpojumiem, patērētājiem, enerģijas taupību un vidi⁽⁹⁾. Pat, ja minētā prakse jau tagad tādā vai citādā veidā skar ikvienu Eiropas iedzīvotāju, tā vēl ne tuvu nav pietiekami attīstīta.

5.5.3 Lai atbalstītu Eiropas pilsoniskumu pierobežu reģionos, būtu lietderīgi veicināt kolektīvās pārrobežu sarunas, kā tas paredzēts Komisijas 2005. gada paziņojumā par sociālo plānu.

5.5.4 Pašregulējuma un kopregulējuma attīstība papildus likumdevēja darbībai un, nepieciešamības gadījumā, ar tā kontroli sekmētu Eiropas attīstību un Eiropas pilsoņu tiesības vairākās jomās, kā piemēram:

- vairākos darba attiecību aspektos saistībā ar nodarbinātību, darba apstākļiem, profesionālo pamatapmācību un mūžizglītību, līdzdalību un sociālo aizsardzību;
- Eiropas pakalpojumu tirgus izveidē;
- patērētāju tiesību nostiprināšanā vienotā tirgū;
- vides uzlabošanā.

5.5.5 EESK no savas puses uzsāka sistemātisku pieeju tādu alternatīvas regulācijas prakses apkopošanai un veicināšanai kā strīdu izšķiršana ar uzklaušanās un modernizētas PRISM 2 datu bāzes palīdzību, kas veido galveno atsauci par pašregulācijas stāvokli Eiropā.

5.6 Tradicionālajam Eiropas tiesiskajam regulējumam (direktīvām un regulām), kā arī kopregulācijai un pašregulācijai ir jāsekmē vienotā tirgus nostiprināšana un tā darbības uzlabošana. Eiropas iedzīvotājiem jāpieņem vienotais tirgus kā viņu iniciatīvu un darbību pašsaprotama dimensija.

5.6.1 Vienoto tirgu, kas veido dabīgu ekonomikas pārstāvju sacensības un konkurences ietvaru, nevajadzētu tieši un sistemātiski pretstatīt sabiedrisko pakalpojumu un vispārējas nozīmes pakalpojumu jēdzienam, kam jāpieskir lielāka nozīme Eiropas līmenī. Tādējādi dažādām Eiropas aģentūrām, kuras dalībvalstīs

izveidotas nolūkā uzlabot vairākas vienotā tirgus darbības jomas, savas darbības ietvaros ir jāizvirza konkrēti "Eiropas līmeņa uzdevumi sabiedrisko pakalpojumu jomā". Minētās pamatnostādnes būtu lietderīgas debatēs par Eiropas sabiedrisko pakalpojumu tirgus atvēršanu. Tās ļautu pārvarēt pretrunu to starpā, kas uzskata, ka sabiedriskiem pakalpojumiem jābūt valsts kompetencē un tiem, kas saista Eiropas pakalpojumu tirgus atvēršanu ar privatizācijas attīstību.

5.6.2 Arī Savienības ārējo robežu kontrole nākotnē ir jāveic nevis valstu administrācijai, bet gan Kopienas muitas administrācijai ar vienotu vizuālo simboliku. Pirmais solis šajā virzībā ir sadarbībā ar Eiropas Ārējo robežu aģentūru izveidot Eiropas inspektoru un robežsargu dienestu, nodrošinot visiem muitniekiem vienotu apmācības programmu un attīstot regulāru savstarpējo apmaiņu, kas šobrīd ir pārāk epizodiska. Līdzās dalībvalstu savstarpējai tiesas un administratīvo lēmumu atzīšanai un izpildei nepieciešama arī apsūdzību un sankciju saskaņošana.

5.6.3 Eiropai ir jāizveido kopīgs mobils un efektīvs civilās aizsardzības mehānisms, kas spēj ātri un efektīvi palīdzēt dalībvalstīm un to iedzīvotājiem dabas katastrofu vai terora aktu gadījumā.

5.6.4 Visās dalībvalstīs iedzīvotāju informēšanā par viņu tiesībām un iespējām vienotā tirgus apstākļos ir jāizvērs informācijas kampaņas par *Solvit* centriem un citiem Eiropas informācijas centriem, kas tajās izveidoti ar mērķi palīdzēt iedzīvotājiem atrisināt tās problēmas, ar kurām viņi saskaras apmaiņas procesā. Arī minētās Eiropas aģentūras kopš to izveidošanas nav strādājušas pie to atpazīstamības sabiedrībā. Informācijas kampaņas varētu uzlabot pašreizējo situāciju.

5.6.5 Informācijai par Eiropas un vienotā tirgus darbību, kā arī iedzīvotāju tiesībām un brīvībām šajā jomā ir jābūt saprotamai un atbilstoši sarunu partneru cerībām. Bieži vien ir lietderīgāk ņemt vērā sarunu partneru jautājumus un vēlmes, jo īpaši attiecībā uz jauniešiem, nevis sniegt jau gatavas atbildes "ex cathedra". Ar interaktīva dialoga starpniecību vienlaicīgi ar Eiropas informācijas biroju attīstību ir jāattīsta arī kapacitāte pilnībā integrēt sarunu partneru izpratni, pieeju un viedokli labākai Eiropas informācijas pielāgošanai atbilstoši katra partnera īpatnībām. Tā kā interneta izmantošana atbilst šim mērķim, Eiropas iestādēm un pilsoniskās sabiedrības apvienībām ir pilnībā jāizmanto interneta sniegtās iespējas, lai padarītu efektīvāku Eiropas pilsoniskumu.

(9) Skatīt Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētās nodaļas 11.01.2005 pieņemto informatīvo ziņojumu par tematu "Pašreizējais kopregulācijas un pašregulācijas stāvoklis vienotajā tirgū", ziņotājs Vever kgs.

5.7 Eiropas iedzīvotāju iesaistīšana struktūrfondu intervences pasākumos ir nepietiekama. Paradoksāli, ka Kopienas atbalsta noteikumi Āfrikas, Karību baseina un Klusā okeāna reģiona valstīm skaidri nosaka plašu pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu (skatīt Kotonū nolīgumu), bet nekas tāds nav pieņemts attiecībā uz sociālo partneru un citu Eiropas pilsoniskās sabiedrības pārstāvju līdzdalību ES kohēzijas politikas īstenošanā.

5.7.1 Komisijas ierosinātajās stratēģiskajās pamatnostādņēs 2007.-2013. gadam gan attiecībā uz vadlīnijām, gan struktūrfondu noteikumiem minētā konsultēšanās un līdzdalība pieminēta tikai garāmeļot, bez skaidriem noteikumiem.

5.7.2 Lai uzlabotu situāciju, ir jāpanāk, lai minētajos dokumentos tiktu noteikta šāda līdzdalība un tās nosacījumi, kas tieši jāievēro ES iestādēm un dalībvalstīm.

6. Kopīgu iniciatīvu ar izteiktu identitāti apliecināšanu

6.1 Eiropas iedzīvotāji, kas sagaida no Eiropas viņu nacionālajai, reģionālajai un vietējai identitātei pievienotu vērtību, bieži vien secina, ka šī vērtība ir neliela, lai neteiktu virspusēja. Maz pamazām Eiropas vadītāji ir spēruši nozīmīgus soļus uz priekšu: Eiropas himna un karogs, Eiropas pase, vēstniecību un konsulātu savstarpējā palīdzība un, protams, *euro* — vienota valūta, kas ieviesta divpadsmit dalībvalstīs.

6.1.1 Līdztekus ļoti pakāpeniski gūtiem sasniegumiem vēl pastāv lieli trūkumi attiecībā uz kopējo identitāti citās, bieži vien līdzīgās jomās. Lai novērstu minētos trūkumus, subsidiaritātes jēdzienu nevajadzētu vienmēr piemērot lejupejošā virzienā, no augstākā līmeņa uz zemāko, bet tā, kā to prasa katrs atsevišķs gadījums, jo bieži var būt nepieciešama darbība Eiropas līmenī.

6.1.2 Šajā sakarā ir jāveicina iniciatīvas ar izteiktu identitāti apliecināšanu, kā piemēram: lielo Eiropas projektu finansēšana prioritārā kārtībā, investīcijas vērienīgās Eiropas izglītības un apmācības programmās, kurās iekļauts brīvprātīgs Eiropas alternatīvais civildienests jauniešiem, aicināt slavenības apliecināt viņu eiropisko identitāti, investīcijas vērienīgās Eiropas programmās kultūras un mākslas jomā ar kopēju fondu un mecenātisma statusa noteikšanu, īpašu sasniegumu veicināšana ekonomiskās un sociālās integrācijas jomā *euro* zonā. Jāpieņem politiski nozīmīgi lēmumi, piemēram, par vienlaicīgu Eiropas Parlamenta ievēlēšanu, Eiropas dienas oficiālu atzīšanu, tūlītēju iedzīvotāju iniciatīvas tiesību īstenošanu. Minētie ierosinājumi apskatīti turpmākajā tekstā.

6.2 Eiropas budžeta ierobežotās iespējas ir vēl viens iemesls, kādēļ jāpievēršas Eiropas līmeņa projektu finansēšanai.

6.2.1 Minētais finansējums ir jāpiešķir pierobežu reģioniem, kas veido Eiropas "saskarsmes punktus" un kuru kohēziju lielākā mērā nekā citur ietekmē saskaņošanas trūkums dalībvalstu starpā. Pārrobežu programmu izstrādē un īstenošanā galvenais uzsvars ir jāliek uz pierobežu reģionu sociāli profesionālo grupu pārstāvjiem. Tiem ir jāpiešķir nozīmīga Kopienas budžeta daļa, ik gadus to palielinot. Īpaši jāpalielina budžeta piešķirums EURES programmai un jāatspoguļo tās darbība reģionālajā presē, radio un televīzijā.

6.2.2 Minētais finansējums ar publiskā un privātā sektora partnerības efektīvu atbalstu veicinātu arī Eiropas tīklu (transporta, enerģijas, telekomunikāciju) attīstību Eiropas konkurētspējas un tīklu savstarpējas saslēgšanas uzlabošanai. Tomēr pašreiz novērojama pretēja tendence — pēc Eiropadomes 2005. gada decembra lēmuma Komisijas ierosinātie budžeta līdzekļi tīklu finansēšanai 2007.-2013. gadam tika samazināti uz pusi; šo samazinājumu tikai nedaudz kompensējot ar vienošanos, kas panākta ar Eiropas Parlamentu.

6.2.3 Ar Kopienas budžetu vai ar ieinteresēto dalībvalstu īpašu finansējumu ir jāattīsta nozīmīgi Eiropas projekti rūpniecības un tehnoloģiju jomā. Kā pozitīvu piemēru var minēt sasniegumus aeronautikas un kosmosa jomā. Minētie sasniegumi pozitīvi ietekmē Eiropas tēlu, veido piederības sajūtu un palielina Eiropas konkurētspēju. Aizsardzības un drošības jomā vēl nav izmantotas rūpnieciskās un tehnoloģiskās sadarbības un integrācijas iespējas.

6.3 Lai atbalstītu Eiropas pilsoniskumu, jāuzsāk tālejošas izglītības un apmācības iniciatīvas, tai skaitā par Eiropas jautājumiem.

6.3.1 Visos izglītības līmeņos — pamatskolā, vidusskolā un augstskolā — ir jānodrošina kopēja Eiropai velīta programma. Pamatojoties uz kopējiem valodu apguves līmeņa noteikšanas pamatprincipiem (piemēram, vispārēji piemērojot Eiropas Padomes iniciatīvu par Eiropas valodu "portfeļa" izveidi), ir jāveicina valodu apmācība. Atvērtība Eiropai ir jānodrošina ne tik daudz ar izcilām mācību programmām, bet gan ar apmaiņām, praksēm, valodas kursiem ārzemēs un pieredzes apmaiņu. Prioritāte jāpiešķir Eiropas skolu un universitāšu partnerībai un savstarpēji saskaņotām mācību programmām. Preses darbinieku apmācības programmās nozīmīga daļa jāvelta Eiropas tematikai.

6.3.2 Jauniešiem jānodrošina iespēja pildīt saistošu un izglītojošu Eiropas brīvprātīgo alternatīvo civildienestu plašākā mērogā nekā tas darīts sākotnēji tikai ar dažu tūkstošu jauniešu piedalīšanos. Minētā iespēja lietderīgi papildinātu studentu apmaiņu ERASMUS un LEONARDO programmu ietvaros, kas ir guvušas vērā ņemamus panākumus un kurās piedalījušies vairāki miljoni studentu.

6.3.3 Lai veicinātu piederības sajūtu Eiropai, ievērojami kultūras un sporta darbinieki informācijas kampaņu ietvaros varētu uzsvērt savu piederību Eiropai, tādējādi piešķirot lielāku vērtību Eiropas identitātes izjūtai un izpausmei.

6.4 Tādā pašā nolūkā ir jāveicina tālejošas iniciatīvas Eiropas kultūras vērtību apliecināšanā un to izplatīšanā plašsaziņas līdzekļos.

6.4.1 Eiropas kultūras mantojums ir labāk jāizmanto, uzsverot tiklab tā kopīgās izcelsmes spēku, kā arī tā izpausmes daudzveidību. Ir jāveicina citu dalībvalstu filmu, izrāžu un pārraižu subtitrēto oriģinālversiju izmantošana; tas arī atvieglotu Eiropas iedzīvotājiem citu valodu prasmju apguvi un uzturēšanu.

6.4.2 Eiropas Savienībai jāatbalsta Eiropas Kinematogrāfijas skolas izveide un līdzīgi "Oskariem" jāiedibina "Zvaigznes" vai "Gaismas" Eiropas labāko mākslinieku un aktieru apbalvošanai.

6.4.3 Kopīga fondu un mecenātisma veicināšana lielā mērā atvieglos vērienīgas Eiropas kultūras programmas sekmīgu īstenošanu, kurai būs arī pozitīvi rezultāti ekonomikas un sociālajā jomā. Saistoša Eiropas statusa noteikšana minētajās jomās sekmēs arī ciešāku sadarbību.

6.5 Ar *euro* saistās īpašas pārdomas. Šobrīd ir izveidojusies tāda situācija, it kā valstis, kas ieviesušas *euro*, ir uzskatījušas *euro* zonas izveidošanu nevis par atskaites punktu, bet gan par gala-mērķi. *Euro* zonas iedzīvotājiem pamatoti varētu rasties jautājumi par šādas attieksmes iemesliem.

6.5.1 Kādēļ minētās valstis vilcinās padziļināt to integrāciju, attīstīt finanšu apmaiņu un uzsākt veiksmīgu nodokļu saskaņošanu ekonomikas jomā? Kādēļ Eiropgrupa, kas sastāv no divpadsmit finanšu ministriem, šobrīd vēl nav izveidojusies par *euro* zonas ekonomiskās vadības iedgļi, kaut gan Eiropas Centrālā banka jau ir federāla? Kādēļ netiek izskatīta iespēja par *euro*

zonas valstu kopīgu ekonomikas un finanšu pārstāvniecību (SVF, G7 u.c.), lai palielinātu *euro* vērtību attiecībā pret dolāru? Kādēļ *euro* zonas valstis vēl nav uzsākušas ciešu savstarpēju sadarbību budžeta jomā?

6.5.2 Kādēļ brīdī, kad pieaug prasības par Lisabonas stratēģijas efektīvāku un saskanīgāku īstenošanu, Eiropgrupa aprobežojas ar ekonomikas un finanšu ministriem un nav vēl izveidojusi līdzīgu grupu, kas apvienotu sociālo lietu ministrus? Vai Eiropgrupa kā dubulta ekonomikas-finanšu un sociālo lietu grupa, kurā varētu arī iekļauties rūpniecības ministri, nevarētu izstrādāt efektīvākas pieejas ekonomikas un sociālajām reformām, rādīt piemēru pētniecības veicināšanā un Kopienas patenta ieviešanā, papildus valstu ziņojumiem iesniegt kopīgu ziņojumu par Lisabonas stratēģijas īstenošanu?

6.5.3 *Euro* zonas valstu iedzīvotāji ir jāiesaista minēto jautājumu risināšanā un ar tiem jākonsultējas, tostarp ar pārstāvības apvienību starpniecību. Iedzīvotāji ir jā mudina izstrādāt iniciatīvas *euro* zonas mērogā. Tādējādi *euro* zona — tālākas ekonomiskās un sociālās integrācijas laboratorija — izveidotos par izteiktāk apliecināta Eiropas pilsoniskuma laboratoriju.

6.5.4 Pats par sevi saprotams, ka vienlaicīgi ir jāseko, lai netiktu kavēta ES kohēzija kopumā: ārpus *euro* zonas dalībvalstis ir jāinformē, jākonsultējas ar tām un iespēju robežās tās jāiesaista minētajā sadarbībā, jo jebkurā gadījumā līdz ar *euro* ieviešanu tās kļūs par šīs sadarbības partneriem.

6.6 Politikas jomā atsevišķi pasākumi veicinātu virzību uz atpazīstamāku un efektīvāku Eiropas pilsoniskumu; šie pasākumi varētu būt, piemēram:

6.6.1 vienlaicīgi vispārējās vēlēšanās ievēlēts Eiropas Parlaments: ar to saistītais vēlēšanu vakars Eiropas garā pievienotu debatēm, uzrunām un piezīmēm citu dimensiju; Tā vietā, lai pārmērīgi un kļūdaini ierobežotu politiskās problēmas vienīgi valsts dimensijā, kā tas visbiežāk notiek, Eiropas pilsoniskums piešķirtu politiskajām problēmām konkrētu Eiropas dimensiju;

6.6.2 9. maija — Eiropas dienas oficiāla atzīšana svinīgā gaisotnē; tai jāklūst par svētku dienu visā Eiropā ar Eiropai veltītiem pasākumiem un programmām, tai skaitā kultūras pasākumiem; Eiropas svētku diena varētu nomainīt kādu līdz šim svinamo dienu, ko dalībvalstis izvēlētos pēc saviem ieskatiem;

6.6.3 Eiropas tiesību īstenošana iedzīvotāju iniciatīvas jomā, vēl pirms šie konstitucionālajā līgumā paredzētie nosacījumi stājas spēkā (vairākās dalībvalstīs savākts miljons parakstu). Līdz ar to Eiropas Komisija jau varētu sākt izskatīt un nepieciešamības gadījumā atbalstīt jebkuru priekšlikumu pēc iedzīvotāju iniciatīvas, par kuru savākts nepieciešamais parakstu skaits. Komisijai jāuzņemas saistības publiski paziņot par iemesliem, kādēļ ir pieņemts lēmums neatbalstīt kādu iniciatīvu.

7. Secinājumi.

7.1 Ņemot vērā iepriekš minēto, jāsecina, ka ar deklarācijām un hartām nav iespējams panākt labāk atpazīstamu un efektīvāku Eiropas pilsoniskumu. Pilsoniskums ir jānopelna un tam jāizpaužas darbībā. Pilsoniskumam piemīt attīstība un virzītājspēks. Tas var nostiprināties vienīgi pašapliecinoties. Tikai attīstot Eiropas veidošanas "horizontālās" līdzdalības dimensiju, Eiropas pilsoniskums nodrošinās Eiropas veidošanas "vertikālās" dimensijas akceptēšanu un ilglaicīgumu.

7.2 Aktīvam Eiropas pilsoniskumam šobrīd ir nepieciešami ne tik daudz deklaratīva, kā operatīva rakstura instrumenti, kas

līdz šim ir pietrūkuši. Ir pienācis brīdis piešķirt Eiropas iedzīvotājiem gaidītos instrumentus, kurus viņi mācēs veiksmīgi izmantot. Viņi neapšaubāmi spēs atjaunot Eiropas identitāti, dinamiku, konkurētspēju un kohēziju, ko dalībvalstis šobrīd nespēj nodrošināt.

7.3 Lai pārraudzītu dotos ieteikumus un veicinātu konkrētus pozitīvus rezultātus Eiropas iedzīvotāju interesēs, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja vienojās par pastāvīgas grupas izveidi "Aktīvam Eiropas pilsoniskumam". Minētās grupas uzdevums ir:

- pārraudzīt sasniegumus un trūkumus šajā jomā,
- veicināt sabiedrisko dialogu ar pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem,
- atbalstīt un popularizēt iniciatīvas un paraugpraksi.

7.4 Ar mērķi ieviest un noteikt šādas pārraudzības virzību Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja rīkos simpoziju par aktīvu Eiropas pilsoniskumu saskaņā ar EESK iepriekšējo atzinumu par tematu "Rīcības programma aktīvam pilsoniskumam" ⁽⁶⁾.

Briselē, 2006. gada 14. septembrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Anne-Marie SIGMUND

⁽⁶⁾ EESK 2005. gada 26. oktobra atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar ko laikposmam no 2007. — 2013. gadam izveidot programmu "Iedzīvotāji Eiropā", lai sekmētu aktīvu Eiropas pilsonību, ziņotājs *Le Scornet* kgs (OV C 28, 03.02.2006).